

Domoljub

V Ljubljani 9. junija 1943-XXI

56 - Štev. 23

Brezjanska Marija - Pomagaj

Ko kuješ svoj značaj

Na razpotju

Na neki slikarski razstavi je prav posebnost blestela ta-le slika imenitnega umetnika: Ob gozdni poti na deblu podrtega hrasta čepi zguban starček. Redki sivi lasje pokrivajo njegovo plešo, globoke brazde kaže njegov obraz. Starček je sklonjen ter si z rokama podpira brado, iz oči pa mu vro solze. Podoba človeške razvaline.

Morebiti ima ta starček svojo zgodovino, ko je kot mlad dečko hodil v širni svet. Morebiti je takrat kdaj kje srečal prav takega starčka, ki ga je bil svaril: Prijatelj mladi, ne hodi na levo, ker ta pot je nevarna in te pripelje v prepad. Pa je mladenič srečal divjega mladega jezdec, ki ga je zvalil na levo, češ da se tako junakom spodobi. In mladenič je krenil za divjim možem na levo ter zdaj objokuje izgubljene mlade dni.

Fant moj, pazi, da tudi ti ne boš kdaj objokoval svojih mladih dni, da jih ne boš zavrnil in zapravljal, kakor jih je bil zapravljal marsikdo, ki zdaj joče za njimi.

Stari poganski Grki so imeli lepo pravljico: Glavni junak njihovega naroda jim je bil lepi Ahil. Sama boginja ga je bila rodila, kakor se glasi tista grška pravljica. Pa je mati želela, da bi bil njen sin deležen nesmrtnosti. Zato ga je okopal v čarovni tekočini, da ga ne bi mogla raniti nobena puščica in nobeno človeško orožje. Ko ga je tako kopala, ga je držala za peto. Tako se je zgodilo, da je vse junakovo telo bilo varno in neranljivo, le na peti, kjer ga je bila mati držala, se ga tista čudežna tekočina ni prijel. Ko so se nato Grki pod Trojo 10 let bojevali, ga ni bilo junaka nad lepim Ahilom. V sovražnem mestu pa je bil kraljevi sin Paris, ki je izvedel za Ahilovo skrivnost. Ta je nekega dne pomeril v Ahilovo peto ter jo zadel. Junak Ahil je padel, ker ga je bila puščica zadela na edinem kraju njegovega telesa, kjer je bil ranljiv.

To je pravljica, celo poganska. Pravljice pa si ne izmišljajo zgolj dogodbic, marveč v svojem pripovedovanju skrivajo življenjske resnice. Tudi ta pravljica ima dobro jedro. Tudi največji hrast lahko pade. Tudi največji orjak in človeški junak ima svojo slabo stran, kjer ga lahko doleti nesreča, če nanjo ne pazi.

Tega se zavedaj, fant moj, in pazi, da zdaj, ko stojiš na razpotju svojega mladega življenja, ne kreneš na levo.

Samostojen hočeš postati! Prav imaš. Vsakdo si to želi. Vprašati pa se moraš, ali si res že samostojen in neodvisen od sveta, ki vre okoli tebe? Ali mar nimaš na sebi kake Ahilove pete, ki bi ti utegnila postati nevarna?

Zato glej, da ne boš samo hotel biti samostojen, marveč da boš tudi stanovit in dober, ter vztrajen v boju s slabim. Tudi ti imaš v sebi Ahilovo peto, katero sovražnik tvoje duše prav dobro pozna. Zato bi te rad spravil na levo pot, da bi te ugonobil. Ti pa na svojem razpotju bodi stanovit, če hočeš, da boš kdaj res samostojen ter ne boš suženj in hlapec svojih strasti.

Taki sužnji so nevarni sebi in svojemu narodu.

Vojni dogodki preteklega tedna

Letalski napadi na sovražne luke in ladje — Velike sovražne letalske izgube

Italijansko vojno poročilo št. 1099 od dne 29. majnika razglasa, da so italijanski in nemški letalski oddelki bombardirali pristanišča v Susi in Boni ter uspešno zadeli tamkajšnje naprave v luki. — Pri svojih letalskih napadih na Livorno, Foggio, Luzerno in Sicilijo je sovražnik izgubil 15 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1101 od dne 31. majnika naznanja, da je sovražnik v svojih letalskih napadih na mesto Napoli, na otok Pantelerijo ter na razne druge kraje, izgubil 16 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1102 od dne 3. junija sporoča, da so nemška letala bombardirala pristanišče v Susi ter povzročila mnogo požarov v luki. — Sovražnik je pri svojih letalskih napadih na razne kraje v južni Italiji ter v Siciliji, Sardiniji in na Panteleriji izgubil vsega skupaj 20 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1103 od dne 2. junija pripoveduje, da je sovražna pomorska skupina prejšnji dan popoldne začela bombardirati otok Pantelerijo, da pa je takojšnji italijanski topovski ogenj sovražne ladje prisilil, da so se morale umakniti. Pri tem je bil en angleški rušilec poškodovan. Letalski napadi pa so na otoku napravili precej škode. — Sovražnik, ki je z letali napadal okolično Napolijo, Sicilijo, Sardinijo, je izgubil 12 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1105 od dne 4. junija omenja, da so ob rtu Bon v Tuniziji prejšnji dan popoldne nemški bombniki napadli sovražno ladijsko sprempljavo ter potopili en parnik, enega pa zažgali. — Sovražno letal-

stvo je še naprej napadalo otok Pantelerijo, pri čemer je sovražnik izgubil 4 letala.

Sovražnik je izgubil v Sredozemlju 6033 letal

Italijansko uradno poročilo od 29. majnika pravi:

Odkar je Italija stopila v vojno, to je od 10. junija 1940 do 27. majnika 1943, so osne sile na morju in na suhem ter protiletalske baterije na sredozemskem in afriškem bojišču sestrelile vsega skupaj 6066 letal.

Brezuspešni sovjetski napadi

Nemško uradno poročilo od 29. majnika se glasi, da je prejšnji dan na vzhodnem delu kubanjskega bojišča izpodletelo več hudih sovjetskih napadov. — Samo na južnem delu ruske fronte je tega dne sovražnik izgubil 45 letal.

Nemško uradno poročilo od 31. majnika pa omenja, da sovražnik na Kubanju ni nadalje napadal. Pri Velišu so nemški nastopi bili zelo uspešni. — Tega dne so Sovjeti izgubili 74 letal.

Nemško uradno poročilo od 1. junija navaja, da so pri Kubanju bili krajevni boji, da pa so pri Krimskaji Sovjeti v letalskih bojih izgubili 51 letal.

Nemško uradno poročilo od 2. junija razglasa, da je pri Kubanju in Velišu sovražnik hudo napadal in skušal napraviti predor, kar pa se mu ni posrečilo.

Nemško uradno poročilo od 4. junija pravi, da so pri Velišu bili krvavo odbiti novi sovražni napadi, pri čemer je bilo uničenih 21 sovražnih oklepnih voz. Na Kavkazu in ob Doncu letalski boji. Meseca majnika je na tem bojišču bilo uničenih 1257 sovražnih letal.

raznih plazilcev. Telečje, konjske, kozje in ovčje kože smejo čevljarji uporabljati samo za izdelovanje čevljev za moške, dečke in delavstvo sploh.

Izvrstna letina jagod ob Renu

Nemški listi pišejo, da že več let v Porenju ni bilo tako ugodne letine za jagode, kakor letos. Povrtnina uspeva naravnost bujno in rana zelenjava s solato na čelu je letos dozorela štiri tedne pred običajnim časom. Kosmulje so že dozorele. Tudi sadno drevje obeta obilen pridelek.

Potovalni skladi na šolah

Bolgarsko prosvetno ministrstvo je izdalo pobudo za ustanovitev posebnih skladov, ki naj omogočijo potovanja ter izlete učencev in dijaških skupin. Vsak šolski zavod mora osnovati tak sklad, da se omogoči udeležba pri izletih in potovanjih tudi manj premožnim učencem. Del tega sklada bodo uporabljali tudi za kritje potnih stroškov učiteljske osebje.

Najmanjše edinice nemške mornarice

V nemški »Börsenzeitung« je napisal kontraadmiral Brümninghaus članek, ki vsebuje tudi sledeče: Nemci uporabljajo majhne edinice svoje vojne mornarice predvsem za izvidniške namene, za nadzorovanje sovražnega udejstvovanja ob angleški obali in za morebitno onemogočanje osredotočenj in premestitev vojnih ladij, izkrcevalnih edinic, konvojov itd. Poleg izvidniškega udejstvovanja male edinice tudi naglo napadajo večje ladje, zlasti ponoči. Nemške male edinice so izredno važne tudi za podmorniško vojno, v kolikor zaposlujejo na tem področju znatne sile sovražnih torpedovk, ki bi sicer lahko spremljale sovražne konvoje. Lahke nemške edinice so doslej v Rokavskem prelivu potopile 39 vojnih ladij, med njimi 15 rušilcev in nad 130 trgovskih ladij z okrog 600.000 tonami.

Ženski čevlji za bodočo zimo

Pristojno italijansko ministrstvo — kakor šitamo v dnevnem časopisu — je izdalo navodila, iz kakšnega usnja so lahko izdelani ženski čevlji za zimo. Za zgornje dele ženskega zimskega obuvala smejo uporabljati samo strojene zajčje kože, usnje iz ribje kože in kože

Tednik »Domoljub« začasno ustavljen

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na osnovi dekreta z zakonsko močjo z dne 3. maja 1941-XXI, izpremenjenega v zakon dne 27. aprila 1943-XXI, št. 385,

po ugotovitvi, da je tednik »Domoljub«, izhajajoč v Ljubljani, v št. 21. 26. maja 1943-XXI, na četrti strani priobčil članek, ki vsebuje neumeelna razglabljanja, ki bi lahko imela učinek potrošnosti na javno mnenje;

in ker je treba zaradi tega proti omenjenemu tedniku uporabiti primerno sankcijo,

odreja:

Proti tedniku »Domoljub« se uporabi ukrep začasne ustavitve izhajanja za dobo dveh tednov od 10. junija dalje.

Namedenemu osebju se bodo morali tudi med ustavitvijo plačevati običajni prejemki.

Kvestor je pooblaščen, da izvrši pričujoči odlok, ki bo objavljen v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 5. junija 1943-XXI.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli.

V ameriškem Detroitu je umrl Edsel Ford, edini dedič po Henryju Fordu, znanem in že umrlom ameriškem mnogomilijonarju.

Ob 50 letnici lova na kite so norveški ribiči ugotovili, da so v tem času pobili 1260 kitov, ki so dali dva in pol milijona sofov ribjega olja.

30.000 Kitajcev — čungkingških vojakov 18. Čangkajškove armade — so obkolili Japonci na južnem odseku Ilišanga ob izlivu reke Jangce.

Nekaj novih vojnih ladij je dobila japonska mornarica; najnovejša japonska oklepna je močnejša od nove ameriške »Jowac«.

Šolo za grafično stroko so ustanovili te dni v Püssneku v nemški Turingiji.

75 letnico svojega obstanka slavi letos nizozemska telovadna zveza, v kateri je včlanjenih nad 90.000 telovadcev.

Saški princ Junij je utonil pri kopanju in trupla še niso našli.

Madžarska ne bo znižala obrokov kruha in moke, ker je z žitom zadostno preskrbljena.

Ves vranji zarod na svojem ozemlju mora odstraniti romunski kmetovalci.

250 kg zlata in 10 kg platine potrebujejo letno madžarski zobozdravniki.

Po opravljeni pobožnosti je zopet na čelu stolne procesije, ki se je vračala s sliko Marije Pomagaj nazaj v stolnico, nosil križ prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman

Pod Marijinim varstvom

Vsa škofija in ves narod se spokorno zateka k Mariji

Preteklo soboto in nedeljo so bile, kakor v Ljubljani, spokorne procesije po vsej škofiji. Celo v Kranju so v nedeljo privreli ljudje in se v cerkvi posvetili brezmadežnemu Srcu Marijinemu.

Pri Devici Mariji v Polju se je spokorne procesije udeležila velika večina župnije. Od treh strani so vrele v spokorni procesiji ljudske množice k farni cerkvi ter prosile Marijo varstva in zavetja.

Iz Smihela pri Žužemberku nam poročajo, da je v nedeljo domala vsa fara spokorno prešla svete zakramente ter se udeležila spokorne procesije.

Mogočina in pretresljivo lepa je bila procesija v Velikih Laščah, kjer so z vseh strani vrele s križi na čelu spokorne procesije k fari.

Iz Rovt nam poročajo: Nadvse lepo je bilo v soboto, dne 29. majnika. Ljudje so že zjutraj tako napolnili cerkev, kakor je sicer navada ob največjih praznikih. Popoldne pa je bila taka spokorna procesija, kakršne pri nas še ni bilo, odkar cerkev stoji. Ni važno poročati, koliko ljudi je bilo v procesiji, bolj važno je, kako so molili. Vidi pa se, da se ljudje na vso moč zavedajo, kako smo potrebni božje pomoči, zato je molitev bila res spokorna in pobožna.

Škof nas kliče k spokornosti

Ko se je v Ljubljani zbralo vseh 25.000 spokornih Ljubljancev pod Rakovnikom, kjer so glasno molili in prosili Marijo pomoči, je spregovoril ljubljanski škof prevz. dr. Gregorij Rožman, kateri je Ljubljancem in vsem Slovencem takole govoril:

Glas Naše ljube Gospe Fatimske je po 25. letih prišel tudi med nas — in mnogi so z razumevanjem sprejeli in spoznali, da nosi v sebi rešitev sveta iz sedanjih stisk — tudi našo rešitev. Po Mariji Fatimski nas Gospod Bog opominja na nujnost, resnično nujnost, da se varujemo greha, ko je Gospod že vse preveč žaljen in da zadoščamo za tolikšne žalitve božje Dobrote in Pravičnosti z molitvijo in pokoro.

Na ta božji opomin, ki je bil po Mariji vsemu svetu razodet, smo danes v spokorni procesiji prišli sem, da pred najbolj česteno podobo Marije Pomagaj napravimo trdne sklepe za bodočnost. Tako bomo storili, kar storiti moremo, da bo čimprej bila ura božjega usmiljenja za nas in ves svet.

Kaj nam je storiti? Trojno! Prvič: priznati, da smo grešili. Ponižno in skesano se potrkajmo na prsi in z izgovorjenim sinom priznajmo: »Oče, grešil sem zoper nebesa in pred teboj« (Lk 15, 18) in s cestinarjem v templju prosimo: »Bog, bodi milostljiv meni grešniku!« (Lk 18, 13). Skesana ponižnost pritegne nase Boga, da se do nas skloni, nas usmiljeno sprejme in nas prizanesljivo sodi.

Drugo je, da moramo za naprej pustiti greh, se ga skrbno ogibati in varovati, da vnovič ne bomo Boga žalili, zlasti ne s tistimi velikimi grehi, ki izzivajo božjo Pravičnost, da nas kaznuje s tem, da moramo uživati grenke sadove lastnih grehov in lastne zlobe. Z drugimi besedami: spremeniti in pobojšati se moramo — najprej mi sami in ne čakati, da se bodo drugi prej spremenili.

Tretje je, da moramo zadoščevati za vse grehe, za svoje in za grehe drugih, zlasti zakrknjenih grešnikov, ki z zlobno voljo Boda žalijo. Zadoščevati z molitvijo in pokoro. »Treba je delati pokoro. Če se bodo ljudje spokorili, jim bo naš Gospod še prizanesel. Če pa ne bodo spremenili življenja, bo prišla kazen.« In vidite, prišla je — ker se ljudje niso spokorili, in če se tudi zdaj ne bodo, se bo človeški rod sam uničil v medsebojni borbi brez usmiljenja in brez pameti.

Zadoščevati hočemo. Najprej z molitvijo. Mati Marija sama želi, da storimo to z molitvijo rožnega venca. Radi ji obljubimo, da ga bomo molili, kakor že zdaj zase, skupno v družinah in cerkvah.

»Domoljub« je vsestransko najboljši slovenski tednik. Naročite ga takoj!

Predragi v Gospodu! V naših rokah je, da skrajšamo dneve stiske in olajšamo gorje. Sami se resno in temeljito spremenimo, da bomo veselo in vztrajno po volji božji delali in živeli, za grehe nespokornih pa zadoščujemo z molitvijo in pokoro. To je naša verska dolžnost. Vzemimo jo resno in izpolnimo jo zvesto!

Lucija, ki je v Fatimi nebesko Gospo videla in z njo govorila, je nedavno zatrjevala, da Portugalska še ni dosti storila, da bi bila božjo Pravičnost popolnoma potolažila, še se mora v marsičem pobojšati in spremeniti mora še več src zajeti. Če to velja o Portugalski, ki se je popolnoma spremenila in kjer je ves narod z malimi izjemami v duhu spokornosti postal res Marijin narod — kaj velja še o nas! O nas, ki komaj prvi korak k resnični spremenitvi začinjamo. Začeli smo s pobožnostjo prvih sobot, nadaljevali s pripravo na skupno posvetitev, ki bo jutri, današnja spokorna procesija je nov korak — a ne mislimo, da smo s tem vse storili. Nadaljujmo vedno boljše, vedno vsestnejše in vedno resnejše. S te poti ne stopimo več, vztrajajmo na njej. Spreobrnitev mora biti trajna. Tu pred našo ljubljeno svetinjo, pred milostno podobo brezjanske Marije Pomagaj, pred katero smo toliko molili, toliko milosti in pomoči dobili, sklenimo resno in trdno, da hočemo v bodoče živeti po božjih zapovedih, jih sebi izbrati za trdni temelj, na katerem bomo gradili lepše in srečnejše življenje in to zdaj jasno in glasno skupno obljubimo:

V treh belokranjskih farah so komunisti pomorili 46 ljudi

Zdaj so znane številke iz nekaterih belokranjskih župnij, v katerih so komunistični roparji »osvobajali« slovensko ljudstvo življenja in premoženja. Vse razbojnik je vodil in že poprej organiziral metliški zdravnik dr. Mišelčič. Ob njegovi strani so stali znani delomrzenci in lenuhi, ki so upali, da bo Mišelčičev komunizem tako naredil, da jim nikdar več ne bo treba delati, pa bodo dobro živeli na račun drugih. Dolgo časa ni bilo znano, kaj je Bela krajina trpela od teh ljudi. Zdaj prihajajo na dan številke. Slišali smo sicer o posameznih umorih tu in tam, zdaj pa je iz teh treh faraz zbrano vse gradivo, ki kaže tole pretresljivo podobo:

V metliški okolici so komunisti zverinsko pomorili nič manj kakor 24 poštenih ljudi, med njimi mnogo žensk, deklet in starčkov.

V suhorski župniji so umorili tamkajšnjega župnika Janeza Raztresena. Za njim pa je v tej fari pod noži in streli komunističnih morilcev padlo še 11 drugih ljudi, med njimi spet mnogo žensk. Vsega skupaj je v suhorski fari 12 žrtev.

V Radovici pa so pomorili 10 ljudi, med njimi mladega sodnika Jermana, ki je prišel k svojemu bratu na obisk.

To so številke iz 3 župnij. Skoraj pol stotine grobov, ki jih imajo na vesti ti divji morilci. Podobno so počenjali tudi drugod, da so ljudje morali ponekod zapustiti svoje domove ter bežati z otroki vred v tuje kraje, da se rešijo teh, ki so govorili, da so prišli »osvobajate«.

Beg 11 članske družine

Taka nesrečna družina je Flajnikova iz Preloke pri Vinici. V prvi polovici lanskega leta so ti brezbožniki prišli v vas Žuniče in Marindol. Takrat so s hrvaške strani s seboj privlekli bivšega orožnika Urvata Sabana, katerega so takoj prvo noč tamkaj z nožem zaklali. Pokopan je v vasi Marindol.

Takoj drugi dan pa je poveljnik z oboroženo stražo prišel v Flajnikovo kovačnico, ker je stari komunist Starešinič Janko Flajnikovega sina Rudolfa obdolžil, da je v tuji službi, kar pa je bila grda laž. Tisti Janko je že poprej večkrat govoril, da bo slabo na svetu, dokler

Slovesna zaobljuba

Marija, pomoč kristjanov!

V času, ko se posvečujemo tvojemu brezmadežnemu Srcu,

slovesno izjavljamo:

Gospodovih dni ne bomo skrunili s hlapčevskimi deli in grešnim veseljem, temveč jih posvečali, hodili k maši in pridigi —

Bogokletna beseda ne bo prišla iz naših ust. — Z grehi nečistosti ne bomo omadeževali svojih src —

Zahtevamo nespodobne mode se ne bomo vdale, ker nečemo hudo žaliti našega Gospoda — Zakonsko in družinsko življenje bomo živeli tako, kakor Bog hoče —

Ogibali se bomo grde sebičnosti in nizkega sovraštva, krivici in grehov jezika —

Skrbeli bomo, da izginejo ti grehi iz našega naroda —

Molili bomo vsak dan rožni venec, zlasti po naših družinah —

Zadoščevali bomo tudi naprej Jezusovemu in Tvojemu Srcu s pobožnostjo prvih petkov in prvih sobot —

To hodi vodilo in pravilo našega življenja! Marija, stoj nam ob strani! Pomagaj nam! Amen.

To slovesno zaobljubno molitev je s škofom vred molila vsa ogromna množica na glas.

Po končanem govoru so bogoslovci zapeli psalm »Usmili se me, o Gospode«. Med tem časom so iz rakovniške cerkve prinesli Najsvetejše in ga postavili na oltar na stadionu. Ko se je oglašil po mikrofoni poziv k počastitvi Najsvetejšega, je zadonela po stadionu pesem Kristu sovega zmagovalca.

Nato je prevzvišeni podelil blagoslov, po molitvi v spravo za bogokletje pa je bila po božnost na stadionu zaključena.

bo stala kaka cerkev in kak duhovnik. Flajnikov sin pa je bil katoliški fant ter cerkveni poveč, zaradi česar se ga je Janko hotel iznebiti. Vsa družina je bila dolgo zasiljevana, nakar so ji pustili tri dni odloga, nakar naj sin čez tri dni sam pride k njim, ker bo moral postati partizan. Tega pa mladi Flajnik nikakor ni hotel, ker kot katoličan ni mogel delati s komunisti. Zato je pobegnil od doma drugam na varno.

Čez tri dni so partizani vnovič prišli in vprašali, zakaj sin ne pride k njim. Ko so izvedeli, da ga ni doma, so vprašali, kje je. Tega pa oče ni hotel povedati, zato je kolovodja dejal: Ker sina ni, pojdeš pa ti, stari, z nami, boš že povedal, kje je sin.

Ker oče tudi zdaj ni spregovoril o sinu, so ga uklenili v verige ter mu samokres namerili na prsi. Tako so ga od doma odgnali v Žuniče, kjer je bil obsojen na smrt. Sodil ga je neki Oskar Statin, politični komisar 2. čete 1. bat. belokranjskega oddelka. Posredoval pa je neki sorodnik, da so mu prizanesli ter mu jih 25 dali po sedalu. Nato so ga pustili domov, odkoder pa se ne sme niti 100 metrov daleč odstraniti, sicer bo takoj ustreljen. Smrtna kazen je samo odložena, da sin pride. Sin pa mora priti, sicer gorje!

Dne 24. junija okoli 11 ponoči so spet prišli iskat sina, češ da prihaja domov spat. Zahtevali so sina, ki pa ga res ni bilo doma. Nato so rekli: »Če do zore ne dobimo sina, bomo vas in vse otroke pomorili, hišo zažgali in vas v njej!« Postavili so stražo, da ne bi kdo ušel.

Bili so stražni trenutki. Kakor vedno, pa so tudi zdaj prav goreče prosili Marijo za pomoč. In zgodilo se je nekaj čudnega. Iz bližnje vasi je kolovodja poslal k straži sl, da naj eden od straže takoj pride k njemu, da mu da natanka navodila, kako je družino treba likvidirati. Ker pa kolovodja ni naročil, kdo naj pride k njemu, so vsi stražniki odšli. To so Flajnikovi v hiši izvedeli od dobrega človeka, ki jim je naglo prišel povedat. Flajnik je zdaj brž sklical speče otroke ter je vsa 11 članska družina v sredi noči bežala v 6 km oddaljeno Adlešiče. Vsi so jokali, ko so tako zapuščali rodni krov. Rešili so si golo življenje.

Se isti dan so Flajnikovi od svojih prijateljev zvedeli, da so morilci prišli po nje, da

Jih postrelili, ko so begunci bili komaj 2 kilometra stran. Ker pa morilec niso vedeli, v katero stran so begunci bežali, jih niso mogli zasledovati.

Nesrečni Flajnik kliče vsem Slovincem:

Berite to pismo, ljudje slovenski, ljudje katoliški in ne verjemite tistim, ki so ob zdravih očeh slepi, ne verjemite ljudem, ki tako skrunijo naše slovenske družine, ki tako sovražijo Boga in vero vanj. Le pogledite: Naša 11 članska družina je po zaslugi teh brezbožnikov zdaj na tujih tleh brez sredstev, doma pa ji propada vse premoženje. Toda Bog nas je po Mariji rešil. Zato trdno upamo, da nas bo srečno privedel spet domov in da bo naš narod pod Marijinim varstvom srečen.

Volk menja dlako, nravi nikoli!

Vse letošnje leto postaja vsak dan bolj jasno, da so si komunisti s svojimi morijami, roparji in požihi odtujili slovensko ljudstvo. Zato je že več časa bilo znano, da hočejo poskusiti z novo taktiko. Med tem pa je Stalin zadnje čase na angleški in ameriški pritisek že razpustil »Komunistično internacionalco«, ki je doslej iz Moskve vodila komunistične krvoke po vsem svetu. Zato so zdaj komunistični volkovi začeli menjavati dlako.

Da bi pa mogli svojo dlako bolj neopaženo menjati, da bi jih v novi dlaki ljudje ne spoznali, zato potrebujejo nekatere nove zmede, da bi ljudje zdaj na nje ne pazili. In že so vrgli v svet nova gesla, s katerimi naj bi ljudi znova zamamili. Komunisti imajo namreč zmeraj dovolj gesel in programov v zalogi, kadar je treba trapati neumne ljudi in jih begati, da potem dero za preoblečenim volkom kakor trop trapaših ovac.

Společka so, kakor se spominjate, govorili na vsi moči slovensko, potem so začeli kazati rdeče rožice, nazadnje so se pokazali odkrite komuniste, katere domovina in narod eno figo brigata: da si le dober komunist, pa je! V tej vlogi so izvrševali najbolj krute zločine nad slovenskim ljudstvom, ki so ga hoteli ustrahovati, da bi iz strahu vse šlo za njimi ter jim pomagalo ustvarjati iz Slovenije mednarodno republiko.

Zdaj, ko so jo zavozili, so začeli trobiti v patriotski rog ter za sveto razglašajo vse tisto, kar so še včeraj preklinjali. S to taktiko bi radi zdaj slepili kmete, delavce in izobražence. Zdi se, da so pri kmetih že doigrali, da jim tudi delavce ne sledi več, pač pa bo morebiti kak bolan kalin bel na njihov mlaj saj je znano, da velik del slovenskih šolanov ljudi še zdaj ne najde poti nazaj med svoj narod ter se še zmerom rad oprime krlatic, katere kdo iz tujine priinese.

Zato svarimo slovensko ljudstvo, naj ne naseda nobenim novim vabam, naj jih razširja kdorkoli. Ne zapujate nikomur, če ga dobro ne poznate! Vedite, da imajo komunisti za svojo vodilo — laž! Oče laži pa je hudič, kateri je pripravljen, da bi lahko kaj duš ujel, celo kolark nataktni ter iti po svetu duše lovit. Spomnite se besed svetega pisma o rjovečem levu, ki išče, koga bi požrl. Spomnite pa se tudi besed sv. Pavla, kateri je dejal: Ko bi angel z nebes prišel, pa bi vam kaj drugega govoril, kakor vam jaz pravim, naj bo preklet! Držite se zato le navodil svojih dušnih pastirjev, zvestih škofu in papežu, držite se vernih katoliških moč, ki so že doslej zvesto stali ob strani škofu ter se ravnali po navodilih sv. očeta. Teh se držite, drugih ne poslušajte, če nečete, da bi naš narod zabredel v novo, morebiti še hujšo nesrečo!

Ostanimo zvesti sv. Cerkev, pa bomo ostali zvesti tudi Bogu in Mariji. Če bomo to, pa bomo vredni, da nas bo Marija rešila vsega gorja!

Po 40 letih zopet vidi

V Paolanki pri Bangkoku, glavnem mestu Tajske (Siama) poročajo, da je ondotni domačin Bolo Monadok, ki je bil 40 let slep in so se zdravniki ves ta čas zaman trudili, da bi mu vrnil vid, nenadoma spregledal. Njegovo čudežno ozdravljenje je seveda zbudilo ogromno pozornost posebno med zdravniki za očesne bolezni.

Kaj je NOVEGA

d Sprejem v zavod sv. Stanislava. Za sprejemni izpit, ki bo v juliju, je treba vložiti prošnjo, naslovljeno na Ravnateljstvo škofijske gimnazije, do 15. junija. Priložiti je treba krstni list in šolsko spričevalo. Izpit smejo delati učenci, ki so rojeni v letu 1930, 1931 ali 1932. Vsa potrebna pojasnila dobite pri g. župniku. Priglasite se kmalu, ker imamo veliko manj prostora kot nekdanj. — Vodstvo zavoda sv. Stanislava v Baragovem semenišču, Bleiweisova 52.

d Marijinemu varstvu je izročil v petek 28. maja ljubljansko vseučilišče g. prorektor Slavič. Ta dan so se posvetili pravniški, tehniški in medicinski, že prej pa ostale dijaške skupine.

d Ducejevo nagrado za rojstvo dvojčkov sta prejela zakonca Kovačič Ivan in Rozalija iz Gornje Gomile v občini St. Jernej.

d 60 letnico maturo na ljubljanskem učiteljsku praznujeta letos le še dva učitelja-tovariša, in sicer Josip Christof, ustanovitelj znane trgovske šole v Ljubljani, in Emanuel Josin, blagajnik fin. direkcije v p. — Jubilara obrani Bog zdrava in zadovoljna do skrajnih mej življenja!

d Za izrednega komisarja v Starem logu je bil imenovan Šifrer Janez.

d Stanje vinogradov je v Italiji še vedno prav ugodno. Najvišje cene za vino še niso določene. Oblastva v Rimu so dovoljevala v zadnjem času pri nakupu vina v okoliških vinogradih ceno 35 do 40 lir za hektolitrsko stopnjo. V pokrajini Rieti je odobril prefekt za vino 10% alkohola ceno 400 lir za hektoliter, za vino z 12% alkohola pa ceno 600 lir za hl.

d 20. maja so v Rimu zaključili radijske oddaje za šolski pouk.

d Piškote smejo slaščičarne prodajati — proti odrezkom šiviljskih nakaznic — še do 25. junija vsem potrošnikom, ne glede na starost.

d Po dve črni jajci vsak dan. Posesnik Gesnaldo Bellettini iz Portomaggiore ima kokaš, ki znese v zadnjem času vsak dan po dve črni jajci. Seveda se vse tamošnje prebivalstvo zanima za nenavaden pojav.

d Olepševalne slike v zavodu sv. Hieronima v Rimu bo izdelal sloveč hrvatski kipar Ivan Meštrovič. Gre za celo vrsto papeških slik.

d Nov čas zamenitve je določila pristojna oblast za čas od 4.30 zjutraj do 22 zvečer.

d Italijanski motorni ladji »Vulkanijac« in »Saturnijac« sta odrinili v pristanišča italijanske Vzhodne Afrike. Tam bosta na razpolago za vkrcanje italijanskih žen, otrok in starev, ki se vračajo v Italijo iz Somalije, Eritreje in Abesinije. (Jutro.)

d 8. prvem junijem stopa v veljavo naredba, ki mesečno količino soli določa na 500 gramov na osebo.

d V spomin na sedanjega sv. očeta. V Rimu je bil te dni rojen deček, ki se mu starši pišejo Pacelli. Otrokovi starši so sklenili, da bo dobil deček pri krstu ime Evgenij v spomin na sedanjega papeža, ki se z rodbinskim imenom piše Evgenij Pacelli.

d 30 semenščnikov je dospelo oni dan v Padovo, da bi tam polagali svoje izpite. Semenščniki, ki so odšli iz cerkve skozi hodnik v samostanske prostore, kjer je bila izpitna komisija. Nenadoma se je strop na hodniku udril in visine 7 metrov se je začelo usipati na tla kamenje z ometom. Sedem semenščnikov so morali odpeljati v bolnišnico, ostale pa so za silo obvezali ter jih poslali v domačo oskrbo.

d Podeželske nezdode. Pri delu v gozdu je padel in si zlomil levo nogo 57 letni Alojzij Zelnikar z Dolenjskega. — S kolesa je padel in se hudo poškodoval po obrazu 20 letni Jože Suhadolnik iz Borovnice. — Pes je hudo ugriznil v nogo 22 letno delavko Marijo Koželjro iz Dobrnič. — Gabrja Jože, 25 letni hlapec, doma na Rakovniku pri St. Rupertu na Dolenjskem, je bil udarjen od konja v glavo. — Gale Karol, 44 letni železničar v Grosupljem, je doma skladal hlode. Pa mu je hlood padel na levo nogo in mu jo zlomil. — Pišarn Srečko, 4 letni sin nočnega čuvaja v Ribnici, je padel in si zlomil levo nogo. — Še mnogi drugi so si pri padcih zlomili noge, tako: Zupantič Alojzij, 32-

letni posestnikov sin v Tisovcu, Selan Mirko, 6 letni mizarjev sin v Tomačevem in Klemen France, 2 letni sin delavca v Zg. Kašlju, vsi levo nogo. — Ko je padel s kolesa, si je zlomil levo roko Ignac Rugelj, 21 letni čevljar v Zuzemberku. — Mejač Izidor, 30 letni posestnikov sin v Zalogu pri Ljubljani, je tako nesrečno stopil na rezilo slamoreznice, da si je prerezal desno stopalo. Bil je bos. — Pri prehodu pri trebanjskem mlinu preko brvi čez Temenico je po nesreči padla v narasli potok in utonila piletna Neža Urbančič iz Krizne rebr.

NOVI GROBOVI

V St. Vidu na Dolenjskem so v torek, dne 2. junija pokopali dobro znano Mežnarčkov mamo — Jožefo Petan iz Velikih Pec. Cela štiri leta je hudo bolna ležala na bolniški postelji, pa je vse bolečine prenašala v božjem imenu. Bila je verna mati petih otrok, žena odprti rok za siromake. Bila je goreča prijateljica »Domoljuba«, ki ga je zvesto prebiral ter o vsaki priliki drugim priporočala, češ: »Tako lepo piše, da morate še vi brati.« Tako je vzgojila tudi svoje otroke v dobre katoličane, ki so tudi vneti Domoljubovi prijatelji. Bog jih tolaži ob tej izgubi, rajnici pa naj dodeli svoj mir!

V St. Vidu nad Ljubljano je 13. maja umrla trgovka Matilda Arharjeva. Bila je sestra bivšega višjega mornariškega kurata dr. Josipa Severja, ki je zdaj v St. Vidu. — V Ljubljani so odšli v večnost: poštni poduradnik v p. 74 letni Jakob Bezljaj in urarski mojster in trgovec Milko Krapež. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Okrog sosedov

s Trbovelčana so odlikovali. V priznanje za junaštvo na vzhodnem bojišču je prejel železni križec II. stopnje Karel Kamnikar, sin rudarja z Lok pri Trbovljah.

s Hud oven. Pri Sv. Martinu na Pohorju je doživel posestnik Alojzij Pečovnik redko nesrečo. Postaven oven se ga je lotil in je Pečovnika z glavo sunil tako silovito v levo nogo, da mu je zlomil golenico.

s V belgrajski cerkvi Kristusa Kralja, ki je obenem škofijska cerkev, je bila ono nedeljo po dveh letih zopet birna.

s 80 letnico je praznovala oni dan v Ponikvi Kanajzerjeva mama. Na mnoga leta!

s Tudi Gorenjci so se posvetili. Podobno kakor so bile opravljene posvetilne slovesnosti Presvetoemu Marijinemu Srcu v vseh farah ljubljanske škofije v območju ljubljanske pokrajine, tako se je posvetilo tudi gorenjsko prebivalstvo zadnjo nedeljo v Kranju. Na to posvetilno slovesnost je prihitelo prebivalstvo iz Kranja in kranjske okolice. Poseben poudarek je dobila posvetilna slovesnost zato, ker je našla zaradi nje prišel v Kranj, kjer jo je vodil in opravil, celovski škof, ki je bil pred nedavnim imenovan za salzburskega nadškofa, prevzvišeni g. dr. Rohrercher.

s Požar v Medvodah. V dnevnihki čitamo: V noči na 15. maj je po nesreči nastal požar v stranskem poslopju mizarskega mojstra Tomaža Hafnerja v Vršah v občini Medvode.

s Tudi nemščina je postala izpraševalni predmet v letu 1942-43 pri zrelostnih izpitih na hrvatskih srednjih šolah. Učenci klasičnih gimnazij in učiteljskih lahko izbirajo med italijansko in nemščino.

s Nedavno je pogorelo posestvo 61 letne Marije Glomeršnik v Cretu pri Slivnici na Stajerskem. Ko je posetnica reševala orodje in opravilo, se je reva ožgala tako hudo, da so jo morali odpeljati v bolnišnico.

d Na 6. strani zadnje Domoljubove številke se je slika »Splavnihi zapornice ob koncu Panamskega prekopa« — preuknila na glavo, kar so spoštovani čitatelji itak že sami ugotovili.

s Prezgodaj je eksplodiralo razstrelivo 30 letnega kamnoseka Karla Konovška iz Cerkvenjaka v Slovenskih goricah. Je mrtel na poškodbah v mariborski bolnišnici.

s Po obnovi razjedanih mostov so te dni v celoti obnovili železniški promet med Sarajevim in Mostarjem.

s Za nadškofa v Salzburgu je imenovan celovski škof dr. Andrej Rohrercher.

s Nova ležišča premoga so odkrili pri hrvaški Ivančici.

POBEGU UJETNIK

PRIGODE UJETEGA NAPOLEONOVEGA VOJAKA

60.

Nerodni zrakovplovci.

Vse to sem pregledal na en pogled. Vrvjenje pod nami se je izpremenilo v tiho votlo grmenje. Iznemena se je iz njega začul krik neke ženske, visok pretresljiv glas, ki mu je sledila popolna tišina. Tedajci pa se je v grlih cele množice začul taisti krik, da se je razlegel po vsem ograjenem prostoru.

»Halole je zaklical Byfield. »Kaj za vruga pa se je zgodilo?« Pohitel je na rob košare. »Sveta nebesa, Dalmahoy!«

Resnično! Pod nami, na koncu višee vrvi je naš bedni norec bingljal med nebom in zemljo! Sicer je prvi prerezal vrv zraven, za svojo je pa držal, in bil celo tako pameten, da si je bil ovil konce dvakrat okrog zapestja. Vzgon zrakovplova ga je seveda dvignil od tal, njegova od pijače oslabilna glava mu je pa pomagala. Tako ga je dvignil zrakovplov kot ovco iz črede brzo v zrak.

Takoj smo videli, kaj se je bilo zgodilo.

»Prijemno sidro!« je viknil Dalmahoy. Vrv, za katero je Dalmahoy držal, je bila pritrjena ob dnu košare in mi nismo mogli do nje. Nerodno smo se trudili, da bi spustili prijemno pripravo in vsi skupaj tulili v globino: »Za božjo voljo, držite se! Zagrabite za sidro, ko pride do vas! Če zdaj padete, si polomite vse kosti!«

Nihajoč semintja se je Dalmahoy prikazal blizu košare in nas zavzeto in srepro gledal.

Vrgli smo sidro preko ograje, ga spustili nizdol in ga dometali nesrečnemu. Kot nihalo je nihajal pod rešilno pripravo, iztegnil eno roko, da bi ga prijel, pa ga je zgrešil, bingljaj pri nihaju zopet mimo njega in ga vnovič zgrešil. Šele pri tretjem poskusu je navsezadnje udaril ob njega, ovil najprvo eno roko, potem še eno nogo okoli rok sidra, in kot bi trenil, smo ga dvignili in zavlekli na krov.

Bil je bled kot zid, toda jezika mu ni bilo mogoče zavezati. »Moram se vam opravičiti, fantje; res se moram. Zlodejvo trapasto pa nerodno sem ravnal; bilo bi lahko mučno zame. Najlejša hvala, Byfield, fant moj. Samo nekoliko kapljic bi rad, da bi si srce malo pokrepčal.«

Vzel je steklenico in jo vzdignil, toda brada se mu je povesila, roke so mu odpovedale.

»Omedleval,« je vzkliznil. »Tolik napor.«

Lunardi je medtem mirno plavaljoč preplul skozi jutranjo meglo in se prosto zibal v sinji modrini. Zemlja pod nami je zadobila za oko vzboklo obliko. Obzorje se je vilo navzgor kot rahlo zavito lonček ali skodelica, poln pomorske megle, ki se je našim očem videla kot nežna, dvigajoča se in padajoča para, močno podobna vrtnici snežnega meteža. Senca našega Lunardija je brzela preko nje, ne kot medel oblak, ampak kot barvasta lisa, kmalu bi rekel, kot nekaj ametist, ki ni imel drugih svojstev kot barvo in soj. Ta pena je zdaj pa zdaj vzvalovala, ker jo je gnala nekaka neznatna sapica ali valovi sončnih žarkov. Zdajci se je ta pena raztrgala in globoko v tej reži je bilo videti eno, dve poprišči človeške delavnosti, obdelana pobožja gorovja Lothian, morski zaliv, posut z ladjami, in glavno mesto, podobno panju — ušesom se je malodane dozdevalo, da sliši njegovo šumenje.

Vzel sem Byfieldov daljnogled in ga naravnal v eno teh linij, in glej! na dnu jaska se je blestel daleč spodaj v nekaki svetli votlini zelen hribček, na njem pa tri pičice — človeške postavice. Videl sem nekako majhno pičico, ki se je zibala sem in tja, dokler se ni reža zopet zaprla v oblakih in meglah. Florin robec. Blagoslovljena bodi roka, ki je z njim mahala!

»Poslušajte me, vi!« — bil je Byfieldov glas, ki je govoril te besede tik zraven mene, — »sme ne pozna vse mesto, vi pa ste me a svojim brezglavim ravnanjem pripravili v neprijeten, mučen položaj.«

»Kaj pa nameravate?«

»Spustiti se na zemljo.«

»Kaj? Nazaj v mesto?«

»Teško. Da. Saj vidite, da plovemo proti severu, in sicer a hitrostjo kakih trideset milj na uro.«

»Ampak zakaj za Boga pa se hočemo spustiti na zemljo?«

»Ker mi neka straši po glavi, da vas je nekdo v vaši bližini poklical z imenom, ki ni bilo Ducie in z naslovom, ki še malo ni bil tak kot od grofa. Takrat se mi je vse skupaj dozdelo kot stražnikova zvijača, vendar se mi zdaj porajajo tehtne sumnje v glavi.«

Ta človek mi je postal nevaren. Malomarno sem se sklonil z izgovorom, da poberem ogrinjalo, kajti ozračje je postalo iznemena zelo hladno.

»Byfield, nekaj bi vam povedal med štirimi očmi, če vam je ljubo.«

»Kakor vam drago,« je odgovoril in izpustil vrvico za zaklopko.

»Če se ne motim...«

Naslonila sva se drug tik drugega čez ograjo košare in jaz sem mu zašepetal: »Če se ne motim, je bilo tisto ime Champolivers.«

»Mori —.«

»To pa ne. V poštenem droboju sem usmrtil tistega človeka.«

»Haha!« Pogledal me je silno nezaupljivo, »To morate šele dokazati.«

»Človek božji, saj vendar ne mislite, da vam dokazem tukaj gori čisto preprosto s tem, da se vozim v zrakovplovu?«

»O tem niti ne govorim, da bi se zgodilo tu gori,« je odvrnil in iznova prijel za vrvico za klopke.

»Mislite torej, da tam spodaj. Tam spodaj pa ni stvar obdolženega, da dokaze svojo nedolžnost. Kolikor jaz poznam postavice, najsi bodo škotske ali angleške, je odgovorna druga stran. Vendar vam rad povem, kaj jaz lahko dokazem. Lahko dokazem, da sem pred kratkim postal član vaše družbe in da sem šele preteklo sredo obedoval v družbi z vami in gospodom Dalmahoyjem. Vi si sicer lahko mislite, da smo se mi trije tukaj popolnoma slučajno znašli, da niste kar nič sumili o meni in da vas je moje vsiljenje v vaš zrakovplov docela iznenadilo in se zgodilo povsem slučajno, kar se tiče vaše osebe. Zdaj pa vprašajte sami sebe, kaj bi naredilo modro sodišče iz vsega tega?« Bilo je jasno, da je Byfield omahoval. »Vsemu temu pa še pridodate, da morate priznati, da ste občinstvo prevarili, ker ste bili oznanili, da vzletite z zrakovplovom sami, in da ste dalje z istim namenom imeli visoko doneč nagovor na neumno množico, v tem pa ste ob istem času imeli tovarišja skritega v košari zrakovplova.«

Umolknil sem, dihnil in mu požugal s prstom.

»Zdaj pa pazite, gospod Byfield. Če poženete za tisto vrvico, bo stopil na neusmiljeno zemljo osramočen zrakovplov. Resnica gospod, potem je v vsakem primeru v tem mestu konec vsega zrakovplovstva. Občinstvo je že do grla sito vas in vaših vpletov, kar vam bi danes lahko povedal vsak otrok. Zdaj pa pomislite; jaz sem vam ponudil sto gvinej za to prijetnost, da se smem peljati v vašem zrakovplovu. To svojo ponudbo zdaj podvojim, ampak samo pod tem pogojem, da sem jaz lastnik tega zrakovplova, dokler se peljem v njem, vi ga pa vodite, kakor jaz želim. Tukaj je denar!«

Byfieldu se je nabuhnil obraz kot njegov zrakovplov, pa tudi barva njegovega obraza ni bila več tako različna od barve zrakovplova. Njegov domišljavost sem zadal smrtni udarec. Možak je bil resnično v srce ranjen.

»Morate mi dati nekoliko časa,« je zajeceljal.

»Seveda, radevolje.« Zavedal se je, da je premagan. Toda samo bedni moj položaj mi je opravičeval moje ravnanje. Še malo mi ni padlo na glavo, da bi uporabil svoje orojce.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Sploh je kar kazalo, da sem padel kot od Boga poslan, kot žuboreči vir smeha med ljudi; želeli so si zabave. Ne vem, da bi se pri javni prireditvi bilo kdaj zbralo občinstvo, ki se je tako dolgočasilo in bilo manj navdušeno. Čeprav je bilo nehalo deževati in je sonce sijalo, se ljudje, ki so imeli dežnike, niso dali prevariti, ampak so jih držali nezaprte kvišku v klavni pobitosti, ki je trdo preizkušala radostno lice narave in krčevito veselost najslabše godbe, kar jih je bilo dobiti v mestu. Meni je šinila v glavo misel, če bi bili prišli k Byfieldovem pogrebu, ne pa ga proslavljati, bi bili vsi skupaj, kar nas je bilo, kazali vse bolj veselo zanimanje. Byfield sam se je sklanjal čez rob balonove košare pod zibajočim se baldahinom rjave in svetlomoderne barve in vodil z resnobnim obrazom polnjenje zrakovplova s plinom. Morebiti je tudi štel vstopnice. Ko sem se bil preril prav do košare, so bili njegovi ljudje ravno na tem, da odstranijo cev, po kateri so dovajali vodik v balon in ogromni zrakovplov. Lunardi pa se je rahlo zibal ob svojih vrh. Nekdo me je v dobri volji sunil med rebra in jaz sem se opotekel na prosti prostor pod zrakovplovom.

Nek glas me je pozdravil, da sem se oziral okrog sebe.

»Ducie, pri vsem, kar obeta sreča! Prijatelj iz mladih let, opora na stara leta, kako pa se kaj imaš?«

Bil je imenitni Dalmahoy. Opirjemal se je ene izmed vrvi, s katerimi je bila balonova košara pritrjena na zemljo. Ravnal je z izrazom prizadevanosti brez moči in s tako nepopolnim, tako veličastno pijanim obrazom, da bi me skoraj rdečica občila spritno borbena načina, kako sem jaz prišel skozi množico do zrakovplova.

»Morate mi pač oprostiti, če ne izpustim vrvi; vso noč jo držim. Danes odhaja Byfield, da potuje po carstvu zraka, kamor še ni stopila človeška noga. Zapušča nas v svoji ogromni ladjici norec. Toda vrne se zopet, ni dvoma, vrne se zopet — da iznova prične s svojim vražjim poslom. To je zakon težnosti, kakor se uporablja pri Byfieldu.«

Dalmahoy je končal docela neprimerno s posmenjanjem poštnega roga in ko sem pogledal kvišku, sem videl Byfielda, ki je molil glavo in rame čez rob košare.

Ker je po tej obleki in takem vedenju mislil vse kaj drugega, je osorno zarobanil:

»Glejte, da se poberete — pojdite iz tega kroga, Ducie! Vidva mi kvarita vse razgled.«

»Byfield!« sem mu vneto zaklical. »Saj ga nimam nič v glavi! Brž mi spustita kako lestvico dol. Sto gvinej plačam, če me vzamete seboj!«

V množici je nastalo prerivanje in valovanje. »Držite vendar tega pijanega tepta!« je zavpil nek glas. V naslednjem trenutku sem slišal svojega bratrance, ki se je jedri nad ljudmi, da naj mu gredo s pota. Po strani sem bežno uzrl njegov debeli, oznojeni obraz, ravno ko se je lotil odov, priprave za vodik. Ob istem času pa je tudi Byfield izpustil dol lestvico iz vrvi in jo pritržil, jaz pa sem splezal kot mačka v košaro.

»Prerežite vrvico!«

»Držite ga!« je rjul moj bratranec. »Držite zrakovplov! To je Chamolivers, morilec!«

»Izpustite vrvico!« je zavpil Byfield in nekončno dobro mi je delo, ko sem videl Dalmahoya storiti svoj dolžnost. Neka roka me je prijetla za peto mojega čevlja. Hudobno sem brenil, iz množice pa se je vzdignil nekak krik. Nalo pa sem se povzpел čez rob v košaro.

Brž ko sem bil notri, sem že imel sebe v oblasti in sklonil sem se ven. Imel sem že na jeziku vladne besede, da bi se poslovil od Alaina, toda ko sem videl toliko kvišku obrujenih spačenih obrazov, so mi zastale v grlu. V iznadeni, živinski togoti, ki je tod izbruhnila, tam je bila nevarnost zame. To sem dobrega spoznal, in slabo mi je prihajalo. Alaina pa me tudi ni mogel slišati, z brco sem zadel sivo oblečene birača v obraz, da mu je telebnil prav na glavo; zdaj je tekal na tleh pod vso težo svojega najtežega birača in krilil z rokami kot plavač, z nosom v blatni zemlji.

Spokorni okoli Marije Pomagaj

Slike s spokorne procesije 29. majnika 1943 v Ljubljani

Kar dve uri in pol se je zbirala takole procesija iz vseh ljubljanskih fara na veliki stadion na Rakovniku

K sliki na levi:

Dijaki so spremljali, bogoslovci pa nosili sliko Marije Pomagaj v ljubljanski spokorni procesiji

Zastopniki oblasti na slovesnosti: v sredi Ekse, Grazioli, na njegovi levi Ekse, Gambaro, general Ruggero, podkvestor dr. Ferrante, na njegovi desni zvezni tajnik Orlandini, tupan general Rupnik

Pred oltarjem z Marijo Pomagaj je prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman nagovoril vse zbrane tisoče romarjev

Ko so ob koncu bogoslovci dvignili sliko Marije Pomagaj na nosila, so vsi tisoči zbranih romarjev pozdravljali svojo zavetnico z robci

KRALJIČEK

Ljudska novost. Podomačil France Premrl

»Z najlepšo in najbogatejšo deklico v vseh gorah. Nežka ji je ime in je najmlajša hči mojega brata, Brežana z Bače — nečakinja trgovca Janeza Boltarja, po domače, a po krivici imenovanega Brbljača.«

»Hahaha... Kaj? Pegasta sovo? Take lepote pač Kraljičku ni bilo treba tako daleč iskati. Hahaha... se je zasmajalo več gostov.«

»Ne privoščite mu dekleta, toda za to se Kraljiček prav nič ne zmeni. Do ušes je zaljubljen v Nežko že od poroke njene sestre Malke, ko sta skupaj plesala. Tedaj ji je podaril svoj lepi šopek cvetja in je vedno samo z njo plesal.«

»Da, to sem videl, hahaha... je zaklical smeje se neki fant iz vasi; »toda plesal je kot medved, tako da bi dekletu kmalu prevrgel.«

»Kar se rado ima, se vedno eno okrog drugega mota. Sedaj leta vsako nedeljo na Bačo, da obišče svojo izvoljenko, mojo milo nečakinjo. Podaril ji je tudi srebrno ovratno verižico. Najkasneje v štirih tednih bosta na priznani... Lovre, boter, povej, ali je res ali ne?«

»Jaz ne vem,« je odvrnil Vetrnjak brezbržno, »za take malenkosti mi je toliko mar kot za lauski sneg.«

»Kaj, ti bi se rad izmikal?...« je vzkipek Brbljač, ni pa več mogel dalje govoriti.

Z vrta sem, kjer je bilo tudi zasedenih več miz z gosti, se je oglasilo živahno petje. Tedaj je zaklical Vetrnjak:

»Zunaj so veseli ljudje. Tja spadamo tudi mi, ne pa med te puste čemeruče tu v sobi.«

XIV.

Naslednjo nedeljo popoldne je šel Kraljiček na Bačo, da izroči tamošnjemu učitelju uro, ki jo je popravil in delj časa preizkušal. Ko se je v mraku vračal, mu je stopila pred Gorjanskim naproti Majda, ki je nenadoma šinila izza nekega senenega stoga.

»Majda, ti?« je zaklical urar prestrašeno in vendar veselo iznenaden. »Pozdravljenale!«

»Odkod prihajaš?« je vprašala deklica strogo, ne da bi odgovorila na njegov pozdrav.

»Z Bače. Moral sem nesti učitelju uro, na kar me je že večkrat opomnil.«

»Tako, tako? Glavni vzrok poti pa zamolčiš. Za nekim dekletom tam z Bače letaš in si jo danes zopet obiskal.«

»Za božjo voljo, Majda, kaj pa govoriš? Kakšno deklet naj bi bilo to?«

»Hči nekega Brežana... Nežka ali kako ji je ime.«

»Kaj? Predrzn, pegasta punčara? Ta mi je zoprna kot kača.«

»Pa vendar letaš za njo in tičiš vedno tam doli.«

»Majda, saj si vendar pametno deklet in ne boš verjela vsake čenče. Z Brežanovo trapo sem bil en samkrat skupaj, in sicer v družbi — in kar sem z njo govoril, ne zneso trideset besed. Svoj živ dan nisem imel rad drugega dekleta in ga tudi vso večnost ne bom imel kot samo tebe.«

Majda je za trenutek obmolnila, nato je znova pripomnila:

»Na neki svatbi si bil z njo.«

»Zal da sem moral biti zraven. Bila je poroka mojega bratrance in med svate so se prav prisilili.«

»Plesati sploh ne znam. — S silo me je plesal si z... z Nežko.«

nekajkrat naokrog zavrtela, tedaj pa sem jo sunil od sebe in odšel proč.«

»In potem si ji prijazno izročil šopek, ki sem ti ga izročila ob slovesu.«

»Ne, ne. Ukradla mi ga je in ga nisem več mogel nazaj dobiti. Silno mi je bilo žal po njem.«

»Torej je vendar vse res, ti sam priznavaš.« je strastno vzkipek deklet; »isti dan, ko sva se poslovila in ko sem toliko solz za teboj prežekala, si bil na veseli svatbi; mojo ljubezen si izdal tujemu dekletu, plesal si z lahkoživno punčaro in ji stisnil v roko moj šopek.«

»Majda — tega govorjenja nisem zaslužil od tebe... Tistega dne se je zgodilo vse proti moji volji. Meni je bilo pri tem najbolj hudo,

in ves dan nisem mislil na nič drugega kot samo nate.«

»Da. In pri tem si bil brezskrbno vesel in si se dobro počutil v družbi vinskih bratcev. Svoje krvi ne moreš zatajiti, sicer bi ne bil Vetrnjakov sin.«

»Majda!«

»Majdale je zavpil, in to je bil bolesten krik, ki je presunil mozeg in kosti; nato je ubito pristavil:

»Sedaj si mi napravila bridkost kot še noben človek na svetu.«

Deklica se je ob tem groznem srčnem kriku zdrznila. Da bi se opravičila, je rekla sedaj kujavo:

»Ali meni, da je bilo meni prijetno, ko sem morala zvedeti slabe stvari o tebi?«

»Kdo — kdo — kdo ti je natvezal na ušesa te čenče, te laži?«

»Brbljač je na dolgo in široko pripovedoval o vsej zadevi tam doli v Zalugu in sedaj govorijo o tem po vseh gostilnah.«

»Brbljač — takoo? Tega pač ne bo noben pameten človek verjel, kar zblebota in zbrblja Brbljač. Vsakdo vendar ve, da je Brbljač pač brbljač.«

»Toda Brbljač je tvoj boter.«

»Nič ne morem za to, da nimam boljšega. Vse svoje žive dni sem bil nesrečen človek. Že kot otroka, komaj en dan starega, so me vrgli na tla in od tedaj moram vse življenje šepati s krajšo nogo. Moja mati je odšla od mene brez slovesa, in potem nisem imel nikdar več kaj dobrega, dokler mi nisi ti darovala svoje ljubezni in obljubila svoje roke. Če izgubim to veliko, to edino srečo, bo to zame, kot bi izgubil svoje zveličanje.«

Globoko sočutje se je zbudilo v dekletovem srcu. Vkljub temu se še vedno ni ponižala in je rekla:

»Nikdar nisi črhnil besedice o oni svatbi in kaj se je pri tem zgodilo. Zakaj si to pred menoj tako skrival?«

»Bilo mi je tako zoprno in ogabno, da nisem več mogel na to misliti in še manj o tem govoriti. Toda sedaj ti hočem do pičice na drobno vse povedati.«

»Dobro, dobro! Sedaj si mi odvalil kamen s srca. Verjamem ti, da je bilo vse prazno čenčanje.«

Ni pa našla nobene besede v opravičilo. Namesto da bi prosila mladeniča oproščenja zaradi ostrega očitka in trdih besed, s katerimi ga je prijala, je čez nekaj časa samo izjavila:

»Vidiš, kako sem ljubosumna nate. Ljubosumnost je pa največja ljubezen.«

»Majda,« ji je zagotovil, »nikdar ti ne bom dal povoda za ljubosumnost.«

»Da, ves in samo moj moraš biti. Tvoje srce, tvoje misli, tvoja volja, vse mora biti moje, vse.«

»Je in ostane tvoje, Majda. Toda moraš mi tudi verjeti, če ti rečem, da more samo smrt razvezati mojo zvestobo.«

Deklica je bila ganjena. Bridko je čutila krivico, ki jo je storila ženinu, vendar ji ni dopustila nečimrnosti, da bi to priznala. Zelo v zadregi je iskala primernih besed, pa ni mogla najti nobene prave. Po kratkem molku je rekla na svoj odločen način:

»Janez, nič nočeva zameriti drug drugemu — ne jaz tebi in ne ti meni. Sedaj pa morava

iti domov, tema se že dela. Spremljati me žal ne smeš. Zdravstvuj — lahko noče!«

»Zbogom, moja draga!« je zaklical za dekletom, ki je že odhitelo.

Nekaj časa je ostal še na mestu kot prikovan, nato je korakal počasi po ovinku čez polje proti svojemu domu... Jeli bila to v resnici njegova Majda, ki jo je doslej častil kot angela, na kateri ni nikdar zapazil kakega madeža, kake napake? Tega trdega, ostrega vedenja, kot je danes stopila predenj, bi nikdar ne pričakoval od nje. Toda, ne, ne! Dobra, plemenita dekleta so občutljiva glede zvestobe in ljubezni. Tega se ne sme grajati, ampak to se mora hvaliti, občudovati. Ravno s svojo ljubosumnostjo mu je Majda pokazala, kako ga ljubi iz vsega srca. Majda je in ostane angel. Nič graje vrednega, nič pomanjkljivega, nič ne popolnega ni na njej. Pokazala mu je, da je še veliko premočno ljubi in ceni.

V naslednjih dneh ni šel Kraljiček nič iz svoje hiše, ker se je bal obrekovanja, o katerem mu je poročala Majda.

Bilo mu je tudi prav, da ni prihajalo nič ali prav malo ljudi, ki so dali kaj popraviti ali hoteli kaj kupiti; kajti dobil je v svoji hiši še vedno kaj, kar bi bilo treba olepšati, kake malenkosti zboljšati, in s tem se je najraje baval. Po hodnikih je razobesil slike v pozlačenih okvirjih, v izbi prekrasno sviračjo uro in v modri sobi veliko, lesketajočo zrcalo, ki ga je naročil nalašč za Majdo. Ko je hodil iz

Ko je hodil iz enega prostora v drugega...

enega prostora v drugega in videl, kako se vse blešči in spreminja v lepih barvah, mu je srce veselo tolklo od zadovoljstva. Z nobenim gorjanskim tržanom ni nje menjal hiše, njegova je bila najlepša — to si je vedno pravil ne brez ponosa. Kako lepo bo šele v hiši, ko pride sem njegova ljuba, lepa Majda. — Brez sle slutnje se je vdajal sanjam o sreči, medtem ko se je zbirala nad njegovo glavo nesreča kot grozeč, temen oblak, ki napoveduje nevihto.

Ko ni bilo mogoče dobiti imovinske zapuščine rajnega brata, je Klančarjev Andrej že dolgo sumnil, da je Kraljiček denar ali vrednostne papirje izmaknil in kam skril, kakor tudi, da je vse spise in dokazila odstranil. Sedaj so prihajale tu in tam nove okoliščine na dan, tako da se ni zdelo sumnja samo vedno bolj verjetna, skoraj potrjena. Kraljiček je urarsko hišo popolnoma prenovil in tako sijajno uredil, da so ljudje na splošno trdili, da so pač znašli stroški več kot tisoč goldinarjev. Odkod naj je vzel denar? Ljudi je tudi bodlo v oči, da je prebival Vetrnjak po Godrnjačevem pogrebu osem dni pri svojem sinu, nato odšel od njega z novo obleko, dolgo popival po gostilnah, plačeval tujim gostom za pijačo in sploh zelo razsipal z denarjem. Razen tega so sedaj veliko govorili in se smejali nad baharijo, katero sta Brbljač in Vetrnjak raztrosila ne samo po Mostu, ampak tudi po nekaj drugih gostilnah v okolici. Sicer so poznali oba kot široko-ustneža, posebno Brbljača. Toda da sta vedno in povsod govorila o Kraljičkovem bogastvu — da se lahko v denarju zakopje, da kupi lahko pol Gorjanskega, da sta sama videla denar in podobno — je vendar dalo povod domnevanju, če le ne tiči za vsem tem zrcne resnice. Klančarjev Andrej, ki je vse čenče in gozdenja hlastno sprejemal, je prihajal vedno bolj do prepričanja, da so s Kraljičkom v zvezi trije vinski bratci — Brbljač, Vetrnjak in škric — in da mu pomagajo razsipati Jernejevo zapuščino. Saj je bilo videti škrica, ki ga je imel Kraljiček več kot pet tednov pri sebi v hiši, medtem večkrat v družbi drugih dveh tovarišev,

(Nadaljevanje prihodnjic.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

Blaž Kumerdej

Blaž Kumerdej je eden izmed največjih naših šolnikov, jezikoslovcev in preroditeljev druge polovice 18. stoletja.

Rodil se je 1738 v Zagorici pri Bledu na Gorenjskem, obiskoval v letih 1750 do 1758 gimnazijo v Ljubljani, nato še modroslovje in bogoslovje. Toda 1767 se je vpisal na Dunaju v pravoslavje in ni postal duhovnik. Ko je končal pravo, je bil na dunajski Terezijanski akademiji učitelj prava, 1773 pa je bil zaradi gorečnosti za šolstvo imenovan za ravnatelja višje ljudske šole v Ljubljani, kjer je ostal do 1786, ko je odšel v Celje za okrožnega šolskega komisarja in tamkaj ostal do 1792. Potem se je zopet vrnil v Ljubljano, kjer je ostal do svoje smrti 1805 v Ljubljani. Obenem je bil od 1781 član Kmetijske družbe za Kranjsko, od 1783 do smrti tudi prevajalec uradnih spisov v slovenščino in 1800 še uradni cenzor za slovenske knjige.

Njegove zasluge za slovensko ljudsko šolstvo so izredno pomembne. Leta 1773 je dunajskemu dvoru predložil načrt za na novo se snujoče ljudske šole v dobi prosvetljenstva, to je njegov znameniti Domoljubni načrt, ki je v njem predlagal vladi, naj se začne po Slovenskem ustanavljati nove državne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Ljubljanska ljudska šola je pod njegovim vodstvom postala ena izmed najboljših v Avstriji. Kot nadzornik ljudskih šol je prišel tudi mnogo v stike z našim kmetijskim ljudstvom in mu mnogo svetoval glede umnega gospodarstva, posebno glede čebelarstva. Prav Kumerdej je pridobil Golčnikarja, da je prevedel Janševo knjigo o čebelarstvu iz nemščine v slovenščino.

Kot naš preroditelj se je Kumerdej odločil, deloma v zvezi z Zoisom, da je treba, preden bo mogoče pisati v slovenščini tudi še druge stvari, ne samo slovnice in molitvenikov, predvsem napisati znanstven slovar in znanstveno slovensko slovnico. Zato je 1779 osnoval zaseb-

no društvo, imenovano Akademijo delovnih mož, in na prvi seji je sam podal načrt, kako bi se slovenski jezik pravilno pisal. Obenem je razdelil posameznim svojim sodelavcem naloge, da takoj začno sestavljati znanstveni slovar. Toda delo žal ni še takrat moglo uspeti, dasi se je še po Kumerdeju mnogo naših preroditeljev trudilo s sestavo slovarja. Sam se je lotil tudi sestavljanja znanstvene slovnice v treh delih, dva je končal, tretjega zaradi prezgodnje smrti ni mogel. Pa tudi prva dva dela nista nikdar zagledala belega dne, vse je ostalo v rokopisu. Njegov načrt je 1809 izpolnil Jernej Kopitar.

Omeniti moramo tudi Kumerdejevo sodelovanje pri prvem slovenskem prevodu katoliškega sv. pisma. To naročilo je dobil duhovnik Jurij Japelj, pa si je takoj pridobil za sodelavca Kumerdeja, ker je poznal njegovo izurjenost v pravilnem podajanju slovenščine. Vendar je bil Kumerdej toliko samosvoja, da se ni dal preveč vplivati niti Japlju, še manj pa poznejšim cenzorjem in prevajalcem, zato je od tega dela kmalu odstopil.

LOVEK V BOJU Z MRČESOM

Hrošči

Tudi hrošči žive v naših domovih. Značilno zanje je, da imajo krila, in sicer so prednja trda, imenovana pokrovček, dočim so zadnja mehka, kožnata, prozorna. Samo ta so prava krila, s katerimi žival leta. Kadar počiva, jih zlaga pod pokrovki. So pa tudi hrošči brez kril.

Hrošči so žuželke s popolno preobrazbo; toda tako dorasla, kot nedorasla žival, to je hrošč in ličinka imata grizala, torej so v obeh oblikah škodljivi.

Med škodljive hrošče prištevamo: slaničarja (*Dermestes lardarius*), ki je najčisto podolgovat hrošč temne barve ter 7–9 mm velik. Njegovi pokrovki sta spredaj sivorumeni kocihnasti in imata nekaj temnejših pik, zadaj pa črni. Glava tiči skoraj popolnoma pod vratnim ščitom; na njej sta dve kratki, gumbasti tipalki. Ličinke lahko spoznamo po gostih, dolgih, rdečrumenih kocihah, ki pokrivajo ves trup.

Kožuhovinar (*Attagenus peltio*) je po obliki podoben slaničarju, je pa nekoliko manjši in bolj čokat. Meri komaj 4–5 mm. Barve je črne in svetle, le v sredi pokrovk ima na vsaki strani po eno belo piko. Beti tipalki je podolgovat. Ličinke kožuho-

vinarja imajo na glavi malo dilače, pač pa na koncu zadka šop dolgih dilač.

Kabinetni hrošč (*Anthrenus scrophulariae*) je okroglega, črnega trupa, ki meri komaj 3–4,5 mm. Na zgornji strani je pokrit z različno barvanimi lukami. Te lukse so po vratnem ščitu bele, na krovkah črne in bele ter rdeče rumene.

Zelo mu je podoben, le da je manjši (2–3 mm) muzejnik (*Anthrenus museorum*) in še manjši grizlec (*Anthrenus verbasci*), ki napravlja veliki škodo v zbirkah.

Ličinka kabinetnega hrošča ima na obročkih kratke dilače in le na zadnjem šop dilače, ki ji včasih štrle v kvisku. Levi se šestkrat, nakar se šele zabubi. Bube vseh dole opisanih hroščev ostanejo v koži ali zadnjem levu ličinke. Kabinetni hrošč se najraje razvije na tleh, pod podlogami.

Škoda.

Hrošči, ki smo jih zgoraj opisali in njihove ličinke, se hranijo skoraj na isti način. Žive od najrazličnejših živalskih snovi: koži, mrhovine, suhega mesa, loja, kosti, las, roževine itd. Kožuho-

Zadnja leta svojega življenja Kumerdej ni več toliko delal, ker je pač kot pristaž starih smeri zaostal za časom in hitrim napredkom našega narodnega preroda. Premalo se je zanimal za nova razglabljanja v slovniških vprašanjih. Posebno se je njegovemu delu poznalo to, da se je vse preveč oziral samo na knjige, vse premalo pa na živo ljudsko govorico, ki je bolj in bolj prodirla v našo knjigo, posebno z Vodnikom. Japljem in Kopitarjem. Vendar pa njegovo delo pomeni v primeri s Pohlinovim velik korak naprej, ker je Kumerdej imel izredno zdrav jezikovni čut in veliko jezikoslovno izobrazbo.

Zaradi svojega jezikoslovnega in šolskega dela je bil Kumerdej že v dobi svojega življenja slaven tudi izven meja naše domovine, saj je veliki češki učenjak Dobrovsky l. 1794 na poti skozi Ljubljano v Italijo hotel obiskati in se seznaniti tudi s Kumerdejem, pa ga ni našel doma. Prav tako so se iz Hamburga obrnili na Kumerdeja s prošnjo, naj jim preskrbi izvod Dalmatinovega Svetega pisma.

Žal pa je prav vse Kumerdejevo slovnično in slovarsko delo ostalo v rokopisu. Po njegovi smrti je preroditelj baron Zois kupil vse Kumerdejeve rokopise in pri njem sta jih lahko spoznala tudi Vodnik in Kopitar. Slovarsko gradivo Kumerdejevo je vsebovalo nič manj kakor 14.000 slovenskih besedi! Poznejši sestavljalci slovenskega slovarja so se z njimi seveda uspešno okoristili. Danes hrani rokopisno delo velikega šolnika in jezikoslovca Kumerdeja vseučiliška knjižnica v Ljubljani in tako imamo ohranjeno prčo pomembnega dela našega velikega moža z Bleda.

mora nabiralec paziti, če morda ne opazi pod lito, na kateri je pritrjena žuželka, odpadkov ličinke.

Kako jih uničujemo.

Najprej čistoča. Zato skrbno enažimo podlago, volnene predmete, odstranjujemo živalske odpadke in snovi. Za razkuževanje zbirki uporabljajmo globol ali heksaklorov etan. Najboljše sredstvo pa je pruska kislina.

Med knjigami in v zbirkah žuželk, pa tudi v suhih in temnih krajih shranjenih snoveh se kaj rada drži prašna uš, ki je do 1 mm velika, siva ali rjava žuželka. Tudi proti njej uporabljamo zgoraj našeta sredstva.

Drugi hrošči

Bakrenasti hrošč (*Niptus hololeucus*) je 4 do 4,5 mm velik, z drobnimi, zlatorumenimi dilačami pokrit hrošček. Njegov zadek je okrogel, prav tako je okrogel vratni ščit. Tipalke in noge so dolge in tenke. Najčisteje ga najdemo v zalozah z usnjem, pa tudi po stanovanjih, kjer dela škodo na podlogah.

Tatle (*Ptinus fur*) je podoben prejšnjemu, toda je podolgovate oblike in meri 2–5 mm. Je rumene ali vijoličaste barve. Najdemo ga po starih hišah in v starih skednjih, kjer se hrani s suhim odpadki rastlin, svežimi kostmi in zbirkami žuželk. Včasih nastopata hrošča v tolikem številu, da uničujeta les, volnene obleke in živila. Uničujemo jih tako, da jim nastavimo vlažne krpe, pod katere se radi skrivajo, nakar pomečemo krpe v vrelo vodo. Še boljše je sveda pruska kislina. Če je pa les (tla in ogródje) preveč poln teh škodljivcev, ki so se v njem preveč razmnožili, je najboljšo, odstraniti ga in nadomestiti z novim.

Mrtvaška ura (*Anobium striatum*). To je hrošček, čigar ličinka uničuje les, zaradi česar je velik škodljivec. Zakaj ime mrtvaška ura? Hrošč namreč s svojo glavo in vratnim ščitom udarja na les, kar povzroča udarjanje, ki je podobno tukanju ure. S tem najbrž vabi samec samic, ljudje pa so v svoji prazni veri hrošča obsojili, da nanašajo smrt v družini.

Kakšen je.

Po velikosti je komaj 3–5 mm velik, valjasto iztegnjen, rjave ali črne barve. Pokrit je s svetlo svetlimi dilačami. Podoben je nekoliko lubadarju, toda njegove tipalke so nitkaste, dočim so tipalke lubadarja betičaste.

Kako živi.

Hrošč živi v lesu, in sicer v obdelanem lesu, predvsem v starem pohištvu, okvirjih itd. Samica zleže kakih 20 jajčec v majhnih kupčkih med tr-

Iz raznih krajev

Mokronog. Ivanu Lindiču v spomin! — Ob obletnici Tvoje smrti, dragi Ivan, se oglašam v spomin na tiste dni, ko smo pod Tvojo taktirko prepevali naše lepe pesmi Bogu na čast in v veselje naše in naših mokronoških rojakov. Ne bom posebej poudarjal, koliko truda, skrbi in žrtve je zahtevalo njegovo delo. Redno vsako nedeljo je vse popoldneve žrtvoval za pevske vaje, še celo v času svoje težke bolezni je bil neustrašljiv. Ob vsem tem, pa je še vedno našel čas za posameznike, da jih je poučeval. Ni imel sovražnikov, saj so ga vsi spoštovali in visoko cenili. Pokojni se je rodil dne 4. julija 1881 v Mokronogu. Bil je čevljarški mojster, vedno priden, natančen, marljiv kot mravlja. Sodeloval je pri Gasilski četni čez 40 let. Bil je odbornik čete, nadalje občinski odbornik, kjer se je toplotno zavzemal za koristi občanov. Bil je tudi v odboru posojilnice. Naročen je bil na vse katoliške časopise in revije. Kot zvesti član Katoliške akcije ni zamudil nobene prilike, da ne bi prisostvoval cerkvenim obredom, vsako nedeljo in praznik je pristopil k obhajilni mizi. Cela vrsta nas je, ki Ti dolgujemo iskreno za-
navalo. Naj mu bo zemlja lahka, spomin nam bo živ!

A. M.

Petrova vas pri Črnomlju. Praznik Marije pomočnice. Dne 24. majnika je praznovala sosenska cerkev Janeza Krstnika praznik Marije Pomočnice. Skoro vsa sosenska je pristopila k obhajilni mizi, vsa šolska mladina z zastavo, je ob zaobljubi in posvetitvi Brezmadežnemu srcu Marijinemu, prisostvovala. Po sv. maši je šla procesija čez 300 ljudi s šolsko mladino v Petrovo vas, h kapelici Marije pomagaj. — Milostna podoba je bila vsa v rožah.

Slovenski pregovori o volku

Od vseh živali imamo Slovenci največ narodnih pregovorov o psu. Do zdaj sem jih zapisal že čez 150. Kar pa ni čudno. Vsaj je pes človekov najbolj zvest tovariš in mu je najbolj vdan. Za njim pa pride volk. O njem pa imam zapisanih tudi čez 100 pregovorov, kar nam pričuje, da je moralo biti nekaj med nami veliko volkov, ki so delali našim prednikom veliko škode in s katerimi so se morali obilno boriti. Po nekaterih naših hostah se nahajajo še dandanes tako imenovane volčje jame, v katere so lovili nekaj volkove. Naj navedem tu naše pregovore o volku.

Ako bi bilo doma lepo, bi ga tudi volk imel. Ako greš volku nasproti, pokliči psa s seboj. Ako živiš med volkovi, zavijal boš tudi sam po volčje.

Bo požrl vse ko volk. Bolje je svečana viditi na polju volka, kakor v sranci moža.

Bolje je volka v hlevu imeti, kakor se na soncu o svečnici greti.

Brez strahu še volk v hosti ne živi. Če človek na svoj god štrkljev ne jé, ga volk požre, če sam v hosto gre.

Če greš k volku v goste, vzemi psa s seboj. Če ne dobi volk ovce na preži, jo vzame v čredi.

Če se o volku govori, pa pride. Če volk ovco sesa, tudi njeno kožo proda. Čim več volkov, tem manj ovac. Da je na volčje in pasje, bi bile polne drage mesa.

Dal je kozličke volku pasti. Dolg — je hudi volk. Dolg je volk, ki grunt požre. Dolgo nosi volk ljudske kože, pa tudi drugi njegove.

Dva volka vedno enega ujesta. Dvema pastirjema volk lažje ovco ukrade, ko enemu.

Enkrat po volčje, drugič po pasje. Ga je sram ko volka strah. Glad volka celo do hiše prižene. Gleda ko volk iz vrča.

Grmovje je gosto in zaraslo ko volčji kožuh pozimi.

I star volk odnese jagnje. Ima ko volk suhe govedine. Ima volčji želodec. Iz vsakega oblaka (pozimi) sneg, iz vsakega grma volk preži.

Jé kakor volk meso. Kadar je volk v vasi, ni psu počinka. Kakor streže mačka na miš, tako volk na ovco. Kar volk odnese, tega ni več. Kdaj je še bilo volka strah.

Kdor dá volku kože pasti, mu meso poje, kosti pa pusti.

Kdor se boji volka, ni za pastirja. Kdor se z volkom družil, mora z njim tudi tuliti.

Kjer baba gospodari, volk mesari. Kjer se volk kota, dlako pusti. Ko volk pogine, ovčja žalost mine. Komaj volka v misel vzemo, že gleda čez mejo. Lakota še volka iz gozda prižene.

Lažje vjameš volka v jamo ko lisice v past. Mi o volku, a volk na vrata. Mi o volku, a volk izza brda. Mi o volku, on primaha.

Mi o volku, a volk iz lesa (hoste). Na tri dni za volkom vikati (kričati). Na volka kriče, lisice love. Ne daj volku kože pasti. Ne klič volkov iz gore, ker sami radi pridrve. Ni tako grintave ovce, da bi je volk ne pojedel. Ni treba starega volka klati učiti.

Ni lahko meriti živemu volku repa in mu kleti zobe.

Nobene zime še volk ni ujedel. Oči se mu svetijo kakor staremu volku pri preži na jagnje.

Po volčje žre. Požrešen kakor volk. Prosinec je bolje viditi volka v hlevu, kakor moža na polju brez suknje.

Rajši vidim svečana na polju volka, nego lamka hoditi v sranci moža.

Sam kakor volk v lozi (hosti). Sestrada volk še komarje požira. Sili iz volčjega gnezda. Siti volk lahko čez mejo gleda. Slab pastir, ki pase ovce in volka. Starega volka kveke jašejo. Stradal sem kakor volk. Še noben volk se ni v hosti izgubil. Tat in volk sta vsako dobo zrela. Težko volku, ki ga krmijo srake. Tudi mrave ovce koža blizu volka se začne grbiti in kričati.

Tudi najboljšemu pastirju volk ovco ukrade. V sili volk trhlo žre. Volk izza mlada kolje. Volk je varen pred volkovi. Volk je volk, čeprav premeni dlako. Volk malo hvala ve, ko ovce poje. Volk ne ljubi pasje družbe. Volk ne požre zime. Volk ne tuli, ko ovce iz staje puli. Volk ne zvonil, kadar ovce lovi. Volk nima nikdar mesa naproday. Volk po drugem sit ni nikdar (če si sam ne preskrbi).

Volk povrne dlako, a čudi nikdar. Volk se nasiti, skopuh nikdar. Volk se družil z volkovi. Volk sit in ovca cela, ne more biti. Volk volka ne ujé. Volk se vrže po meji, modras po groblji, človek pa po kraju.

Volk! zakliči — in pride pri priči. Volk že ve, a čim si iztrebi zobe. Volka krsti ali ne krsti, vseeno bo ovce kral. Volku ni treba šume kazati. Volku se tudi po volčevini nič ne paha. Volkova koža je vsako dobo zrela. Volkovi niso leni, če so ovce poceni. Volkulja mora le volka roditi. Vsak ima svojega volka, ki ga grize, samo da se oglasi enemu preje, drugemu kasneje. Vz (poleg) volkove so tudi lisice site. Zakelj je volk. Žena gospodar, volk mesar, enaka sreča hiši.

I. Šašelj.

Industrija popravlja čevlje

V »Jutru« smo čitali sledečo zanimivo vest: Iz Erfurta poročajo, da je turinški gospodarski minister dal nalog za preureditev več bivših tovarn za čevlje v popravilnice, ker je povsod na deželi začelo primanjkovati čevljev. »Frankfurter Zeitung« poroča, da se je stvar dobro obnesla in da naročniki že po 14 dneh prejmejo popravljene čevlje.

Družice pri poroki morajo biti grde

Na Kitajskem imajo posebno navado, da morajo biti družice na poroki grde. Vsaka nevesta si torej izbere za družico najgršo žensko, kar jih more najti. Tako je nevesta vedno lepa, če v resnici tudi ni. Grde ženske dobijo celo velike denarne nagrade zato, da razkazujejo svoj neprikljupni obraz.

Doseči hočejo dve žitni letini

V jugovzhodni Španiji bodo letos po prvi letini pšenice posejali drugo seme in upajo, da bo dala zemlja na leto dve letini. Prve poskuse bodo izvedli na površini 20.000 orolov.

V temi vidijo

Splošno je znano, da z napredovanjem kulture postajajo človeški čuti slabši. Vid, sluh in vonj so pri divjih narodih neprimerno ostrejši kakor pri pripadnikih narodov, ki imajo visoko razvito kulturo. Nov dokaz za ta pojav so prinesle znanstvene preiskave, ki so jih izvršili v Italiji

Indijanci so našli nova bogata ležišča diamantov v Pitocaroni v Venezueli.

Na vseh madžarskih šolah je bil konec šolskega leta 2. junija. Završne izpite morajo opraviti do 8. junija.

Stolico za gledališče so ustanovili na dunajski univerzi. Novi oddelk vodi profesor dr. Kindermann.

glede vida. Z večimi tisoč belih in črnih ljudi so napravili naslednji poskus: V popolnoma temnem prostoru se je postavil zdravnik 40 metrov daleč od poskusnih oseb. Držal je v roki palico, ki je bila na eni strani prepleljena z belim papirjem. To palico je obračal proti poskusnim osebam zdaj a preplejeno stranjo, zdaj z nepreplejeno stranjo, vodoravno in navpično. Izkazalo se je, da so vsi črnci mogli razločiti beli papir v popolni temi, medtem ko je le nekaj belih ljudi moglo razločiti beli papir še le potem, če se jim je zdravnik s palico približal na petnajst metrov.

Lani je dobila Romunija 716 novih zadrug, ki imajo okrog 90.000 članov in skoraj 300 milijonov lejev kapitala.

Okrog 20.000 židov je še na Slovaškem, od teh 5000 nekrščenih; so ugotovili, da so krščeni židje nevarnejši od nekrščenih.

Kongres bolgarskih kmetov, organiziranih v Zvezi bolgarskih kmetov, je bil oni dan v Sofiji.

Znano nemško Lessingovo dramo »Minna von Barnhelm« so ob navzočnosti turškega državnega predsednika uprizorili pred kratkim v gledališču v Ankari.

Križanka št. 7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10				11				
12			13		14			
15		16				17		
18					19		20	
21		22		23		24		25
26	27		28		29		30	
31							32	
33	34					35		
36		37			38			
39				40				

Vodoravno: 1. nadčlovek, heroj; 6. izraelski kralj; 10. pripadnik izumrlega naroda; 11. reka v Bosni; 12. domača žival; 13. kemična prvina; 15. elektrotehnični izraz; 16. nekdanja balkanska dežela; 18. okrožje (tujka); 19. moško ime; 21. kraj v Feniciji; 23. pečina v sicilski morski ožini; 26. divja žival; 28. slovenski prevajalec Quo vadisa; 31. razčlenitev (tujka); 32. kazalni zaimek; 33. protin; 35. skala; 36. žensko ime. Iztokova nevesta; 38. reka v Nemčiji; 39. veter; 40. teniška priprava.

Navpično: 1. listnato drevo; 2. matematični izraz; 3. ploha; 4. kemično sredstvo iz barvarske industrije; 5. sel (tujka); 6. starorimski denar; 7. hoja (pesniško); 8. vzhodni krivoverec; 9. obrski kakan; 14. prebivalec Irške; 17. kraj pri Ljubljani; 20. staroslovska pijača; 21. ploskovna mera; 22. plevel; 23. umetnik; 24. različek; 25. gora v Armeniji; 28. prst; 29. del njive; 30. prestolnica Grčije; 31. staroegiptovsko božanstvo; 34. del dneva; 37. pesnitev.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 6.

Vodoravno: 1. Atene, 6. Korš, 10. pefa, 11. korak, 12. alibi, 13. nebo, 14. reka, 15. Pilad, 16. agava, 17. Cita, 19. tema, 21. Pariz, 23. opeka, 26. Pern, 27. para, 28. Tenho, 29. Otoče, 30. Sand, 32. lopa, 33. nemir, 35. Osaka, 36. mati.

Navpično: 1. aparat, 2. telege, 3. etika, 4. nabava, 5. ekipa, 6. konica, 7. orel, 8. rabat, 9. škoda zmodri, 18. Irena, 20. Meropa, 21. patena, 23. opolo, 24. patos, 25. kačak, 26. pesem, 31. nit, 34. ma.